TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 17. janvārī *

Lietā C-152/05

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam,

ko 2005. gada 5. aprīlī cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv R. Liāls [*R. Lyal*] un K. Gross [*K. Gross*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Vācijas Federatīvo Republiku, ko pārstāv M. Lumma [*M. Lumma*] un K. Šulce-Bāra [*C. Schulze-Bahr*], pārstāves,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši J. Makarčiks [*J. Makarczyk*] (referents), P. Kūris [*P. Kūris*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2007. gada 28. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, Vācijas likuma par nekustamā īpašuma pabalstu (*Eigenheimzulagengesetz*), redakcijā, kas publicēta *BGB*l. 1997 I, 734. lpp., ar grozījumiem, kas tika ieviesti ar 2004. gada budžetu pavadošo likumu (*Haushaltsbegleitgesetz* 2004, *BGB*l. 2003 I, 3076. lpp.; turpmāk tekstā — "*EigZulG*"), 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā izslēdzot nekustamo īpašumu, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamā īpašuma pabalsta, ko saņem pilnībā ar

ienākuma nodokli apliekamas personas, neatkarīgi no tā, vai šīs personas var vai nevar saņemt līdzīgu pabalstu šajā citā dalībvalstī, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu.

Vācijas tiesiskais regulējums

2 Saskaņā ar Likuma par ienākuma nodokli (*Einkommensteuergesetz*) 1. pantu, tā versijā, kas publicēta *BGB*l. 2002 I, 4210. lpp. (turpmāk tekstā — "*EStG*"):

"1. Fiziskas personas, kuru dzīvesvieta vai pastāvīgā uzturēšanās vieta ir Vācijā, ir pilnībā apliekamas ar ienākuma nodokli. [..]

2. Tāpat pilnībā apliekami ar ienākuma nodokli ir Vācijas pilsoņi

1) bez dzīvesvietas un bez pastāvīgās uzturēšanās vietas Vācijā, kuriem

2) ir darba līgums ar valsts publisko tiesību juridisko personu un kuri attiecīgi saņem algu no valsts kases, kā arī personas, kas dzīvo ar tām kopā, kurām ir Vācijas pilsonība vai kuras nesaņem ienākumus vai saņem tikai Vācijā ar nodokli apliekamus ienākumus. Tas attiecas tikai uz fiziskām personām, kuras to dzīves-

vietas vai pastāvīgās uzturēšanās vietas valstīs ar ienākuma nodokli ir apliktas tādā veidā, kas uzskatāms par daļēju.

3. Pēc to lūguma fiziskas personas bez dzīvesvietas un bez pastāvīgās uzturēšanās vietas Vācijā var būt pilnībā apliekamas ar ienākuma nodokli tiktāl, ciktāl tās saņem ienākumus valstī [..]. Šī iespēja ir piemērojama tikai tad, ja to ienākumi kalendārā gada laikā vismaz 90 % apmērā ir apliekami ar Vācijas ienākuma nodokli vai ja to ienākumi, kas nav apliekami ar Vācijas ienākuma nodokli, kalendārā gada laikā nepārsniedz EUR 6136; šī summa ir samazināma atkarībā no nepieciešamības un atbilstoši situācijai rezidences valstī. [..]"

3 *EigZulG* 1. pantā paredzēts, ka *EstG* izpratnē personai, kas ir pilnībā apliekama ar ienākuma nodokli, ir tiesības uz nekustamā īpašuma pabalstu.

4 Saskaņā ar *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmo teikumu šo pabalstu piešķir gadījumos, kad mājoklis tiek celts vai iegādāts īpašumā mājā, kas atrodas Vācijas teritorijā, vai mājoklī, kas atrodas Vācijas teritorijā.

5 Atbilstoši šī likuma 4. pantam tiesības saņemt nekustamā īpašuma pabalstu ir tikai to kalendāro gadu laikā, kuros pabalsta saņēmējs lieto mājokli personīgai dzīvošanai. Mājokļa bezmaksas izmantošana, ja to veic pabalsta saņēmēja ģimenes loceklis, tāpat ļauj saņemt minēto pabalstu.

Pirmstiesas procedūra

6 Ar 2000. gada 4. aprīļa brīdinājuma vēstuli Komisija informēja Vācijas Federatīvo Republiku par savām šaubām par *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmā teikuma saderību ar EKL 18., 39. un 43. pantu. Vācijas Federatīvā Republika uz šo brīdinājuma vēstuli atbildēja 2000. gada 30. maijā.

7 2003. gada 16. decembrī Komisija Vācijas Federatīvajai Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot Vācijas Federatīvo Republiku veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību prasībām divu mēnešu laikā, skaitot no šī atzinuma saņemšanas brīža. Nebūdama apmierināta ar Vācijas iestāžu sniegto atbildi uz minēto argumentēto atzinumu, kas tika sniegta ar 2004. gada 17. februāra vēstuli, Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Par pieņemamību

8 Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka prasība ir daļēji nepieņemama, pamatojoties uz to, ka savā brīdinājuma vēstulē Komisija, lietojot terminu "Vācijas nodokļu maksātāji", to attiecinājusi tikai uz Vācijas pilsoņiem, kas ir apliekami ar ienākuma nodokli. Tātad Komisija nevarēja paplašināt prasības priekšmetu, iekļaujot tajā arī darba ņēmējus, kas ir citas valsts pilsoņi.

9 Šajā sakarā ir jāatceras — kaut arī saskaņā ar EKL 226. pantu celtas prasības priekšmeta robežas nosaka šajā normā paredzētā pirmstiesas procedūra un līdz ar to brīdinājuma vēstule, argumentētais atzinums un prasība ir jāpamato ar vienādiem iebildumiem, saskaņā ar šo nosacījumu tomēr nevar visos gadījumos pieprasīt, lai šo aktu formulējums pilnībā sakristu, ja strīda priekšmets nav ticis paplašināts vai grozīts (šajā ziņā skat. 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-490/04 Komisija/Vācija, Krājums, I-6095. lpp., 36. un 37. punkts).

10 Turklāt argumentētajā atzinumā jābūt ietvertam loģiskam un detalizētam to iemeslu izklāstam, kas Komisijai radījuši pārliecību, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi vienu no pienākumiem, kas tai uzlikts saskaņā ar EK līgumu. Savukārt brīdinājuma vēstule nevar tikt pakļauta tik stingrām precizitātes prasībām, jo tajā var ietvert tikai īsu sūdzības izklāstu. Tātad nekas neattur Komisiju motivētajā atzinumā konkretizēt jau brīdinājuma vēstulē vispārējā veidā izteikto sūdzību (skat. 1999. gada 9. novembra spriedumu lietā C-365/97 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-7773. lpp., 26. punkts).

11 Šajā gadījumā pretēji Vācijas Federatīvajās Republikas minētajam no brīdinājuma vēstules neizriet, ka Komisija ir ierobežojusi strīdus objektu, attiecinot to tikai uz Vācijas pilsoņiem.

12 No vienas puses, minētās vēstules 3. punktā Komisija it īpaši atsaukusies uz *EStG* 1. panta 3. punktu, kurā noteikts ienākuma nodoklis fiziskām personām, kurām nav ne dzīvesvietas, ne pastāvīgās uzturēšanās vietas Vācijā un kuras gūst ienākumus šajā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības. No otras puses, šīs vēstules 5. punktā

Komisija precizējusi, ka, pēc tās domām, personu, kas veic pārrobežu pārvietošanos, izslēgšana no nekustamā īpašuma pabalsta saņemšanas, piemērojot EKL 18., 39. un 43. pantu, nav saderīga ar personu brīvas pārvietošanās principu.

13 Tā kā strīda priekšmets nav grozīts vai paplašināts un brīdinājuma vēstulē Vācijas Federatīvajai Republikai ir norādīti vajadzīgie fakti, lai sagatavotu tās aizstāvību, tad tās izvirzītais iebildums par nepieņemamību ir jānoraida un Komisijas celtā prasība ir jāatzīst par pieņemamu.

Par lietas būtību

14 Vispirms ir jānorāda, ka ar 2006. gada 4. janvāra vēstuli Vācijas Federatīvā Republika ir informējusi Tiesu par 2005. gada 22. decembrī pieņemto likumu, ar kuru tiek atcelts nekustamā īpašuma pabalsts (*Gesetz zur Abschaffung der Eigenheimzulage*, *BGB*l. 2005 I, 76. lpp.).

15 Šajā sakarā pietiek atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākuma neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā ir argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, un ka pēc tam sekojošās izmaiņas Tiesa nevar ņemt vērā (skat. it īpaši 2003. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-161/02 Komisija/Francija, *Recueil*, I-6567. lpp., 6. punkts, un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-26/07 Komisija/Grieķija, Krājumā nav publicēts, 6. punkts). Tā kā šis likums, ar kuru tiek atcelts nekustamā īpašuma pabalsts, ir pieņemts pēc minētā termiņa, šīs prasības ietvaros tas nav ņemams vērā.

16 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, lai gan tiešie nodokļi ir dalībvalstu kompetencē, dalībvalstīm tā tomēr ir jāīsteno, ievērojot Kopienu tiesības (skat. 2005. gada 13. decembra spriedumu lietā C-446/03 *Marks & Spencer*, Krājums, I-10837. lpp., 29. punkts; 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-345/05 Komisija/Portugāle, Krājums, I-10633. lpp., 10. punkts, un 2007. gada 18. janvāra spriedumu lietā C-104/06 Komisija/Zviedrija, Krājums, I-671. lpp., 12. punkts).

17 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai, kā to apgalvo Komisija, *EigZulG* un īpaši šī likuma 2. panta 1. punkta pirmais teikums ierobežo EKL 18., 39. un 43. pantā personām noteikto pārvietošanās brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību.

18 EKL 18. pants, kurā vispārīgi noteiktas ikviena Eiropas Savienības pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, precizēts EKL 39. pantā — par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību — un EKL 43. pantā — par brīvību veikt uzņēmējdarbību (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Portugāle, 13. punkts, un lietā Komisija/Zviedrija, 15. punkts, kā arī 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-318/05 Komisija/Vācija, Krājums, I-6957. lpp., 35. punkts).

19 Līdz ar to ir jāpārbauda, pirmkārt, vai ar EKL 39. un 43. pantu tiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds noteikts *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā, kas nekustamā īpašuma pabalsta saņemšanu, uz ko saskaņā ar šī likuma 1. pantu ir tiesības pilnībā ar Vācijas ienākuma nodokli apliekamām personām, padara atkarīgu no nosacījuma, ka šo personu personīgai dzīvošanai celtais vai iegādātais mājoklis atrodas Vācijas teritorijā.

20 Šajā sakarā jāatgādina, ka neatkarīgi no dzīvesvietas un pilsonības ikviens dalībvalsts pilsonis, kurš ir izmantojis darba ņēmēju brīvas pārvietošanās tiesības vai brīvību veikt uzņēmējdarbību un veicis profesionālu darbību citā dalībvalstī, kas nav viņa dzīvesvietas dalībvalsts, ietilpst EKL 39. panta vai EKL 43. panta piemērošanas jomā (šajā sakarā skat. 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-152/03 *Ritter-Coulais*, Krājums, I-1711. lpp., 31. punkts; 2006. gada 7. septembra spriedumu lietā C-470/04 *N*, Krājums, I-7409. lpp., 28. punkts, un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-212/05 *Hartmann*, Krājums, I-6303. lpp., 17. punkts).

21 Turklāt visu Līguma noteikumu par personu brīvu pārvietošanos mērķis ir atvieglot Eiropas Kopienas pilsoņu visu veidu profesionālās darbības veikšanu visā Eiropas Kopienas teritorijā, un ar tiem aizliegti tādi pasākumi, kuri var radīt mazāk labvēlīgus apstākļus šiem pilsoņiem, ja tie vēlas veikt saimniecisko darbību citas dalībvalsts teritorijā (skat. 2005. gada 15. septembra spriedumu lietā C-464/02 Komisija/Dānija, Krājums, I-7929. lpp., 34. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 15. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Zviedrija, 17. punkts, un iepriekš minēto 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā Komisija/Vācija, 114. punkts).

22 Noteikumi, kuri traucē vai attur kādas dalībvalsts pilsoni atstāt tā izcelsmes valsti, lai realizētu savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, ir šīs brīvības ierobežojums, pat ja tie ir piemērojami neatkarīgi no attiecīgo darba ņēmēju pilsonības (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Dānija, 35. punkts; lietā Komisija/Portugāle, 16. punkts; lietā Komisija/Zviedrija, 18. punkts, un iepriekš minēto 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā Komisija/Vācija, 115. punkts).

23 Šajā gadījumā *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmais teikums nostāda nelabvēlīgākā situācijā personas, kas ir pilnībā apliekamas ar Vācijas ienākuma nodokli un personīgai dzīvošanai ceļ vai iegādājas mājokli citas dalībvalsts teritorijā. Šī norma neļauj minētajām personām saņemt nekustamā īpašuma pabalstu pretēji personām, kas

attiecībā uz ienākuma nodokli atrodas tajā pašā situācijā un mājokļa celšanas vai iegādes gadījumā izlemj saglabāt vai izveidot savu dzīvesvietu Vācijā.

24 Šajos apstākļos, kā to norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 64. punktā, minētajai normai ir atturoša ietekme uz personām, kas ir pilnībā apliekamas ar Vācijas ienākuma nodokli, kurām ir tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas noteiktas EKL 39. un 43. pantā, un kuras vēlas celt vai iegādāties personīgo dzīvojamo mājokli citā dalībvalstī.

25 No tā izriet, ka, padarot nekustamā īpašuma pabalsta saņemšanu personām, kas ir pilnībā apliekamas ar Vācijas ienākuma nodokli, atkarīgu no nosacījuma, ka šo personu personīgai dzīvošanai celtais vai iegādātais mājoklis atrodas Vācijas teritorijā, *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmais teikums varētu ierobežot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un brīvību veikt uzņēmējdarbību, kas garantētas EKL 39. un 43. pantā.

26 Tomēr no iedibinātās judikatūras izriet, ka valsts pasākumus, kas var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā garantēto pamatbrīvību izmantošanu, var tomēr pieļaut ar nosacījumu, ka tiem ir vispārēju interešu mērķis, ka tie ir atbilstoši, lai nodrošinātu tā īstenošanu, un ka tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu iecerēto mērķi (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Portugāle, 24. punkts, un lietā Komisija/Zviedrija, 25. punkts).

27 Šajā gadījumā Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverto nosacījumu pamato mērķis veicināt mājokļu celtniecību tās

teritorijā, lai tajā nodrošinātu pietiekamu nekustamā īpašuma piedāvājumu. Tomēr katrā ziņā šis nosacījums pārsniedz nepieciešamo iecerētā mērķa sasniegšanai.

28 Noteiktais mērķis nodrošināt mājokļu pieprasījumu tiek sasniegts arī tad, ja persona, kas ir pilnībā apliekama ar Vācijas ienākuma nodokli, izvēlas veidot dzīvesvietu citas dalībvalsts teritorijā, nevis Vācijā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 35. punkts).

29 No iepriekš minētā izriet, ka *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverts ar EKL 39. un 43. pantu aizliegts ierobežojums un Komisijas iebildums par attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildi saskaņā ar šiem pantiem ir pamatots.

30 Otrkārt, attiecībā uz personām, kas ir pilnībā apliekamas ar Vācijas ienākuma nodokli un kas nav ekonomiski aktīvas, šis pats secinājums to pašu iemeslu dēļ ir izdarāms par iebildumu, kas pamatots ar EKL 18. pantu.

31 Līdz ar to ir jākonstatē, ka, *EigZulG* 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā izslēdzot mājokļus, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamā īpašuma pabalsta saņemšanas, kas paredzēts personām, kas ir pilnībā apliekamas ar ienākuma nodokli, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu.

Par tiesāšanās izdevumiem

32 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā šai dalībvalstij spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) Vācijas likuma par nekustamā īpašuma pabalstu (*Eigenheimzulagengesetz*), redakcijā, kas publicēta 1997. gadā, ar grozījumiem, kas tika ieviesti ar 2004. gada budžetu pavadošo likumu (*Haushaltsbegleitgesetz* 2004), 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā izslēdzot mājokļus, kas atrodas citā dalībvalstī, no nekustamā īpašuma pabalsta, ko saņem pilnībā ar ienākuma nodokli apliekamas personas, neatkarīgi no tā, vai šīs personas var vai nevar saņemt līdzīgu pabalstu šajā citā dalībvalstī, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 18., 39. un 43. pantu;

2) Vācijas Federatīvā Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]